

شهر و اسکان غیر رسمی

مفاهیم، نظریه ها، دلایل شکل گیری،

آسیب شناسی کالبدی و اجتماعی، راهکارها

دکتر یوسف درویشی

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور اردبیل

دکتر مرضیه موغلی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی لارستان

- سرشناسه : درویشی گلشن، یوسف، ۱۳۵۵ -
- عنوان و نام پدیدآور : شهر و اسکان غیر رسمی: مفاهیم، نظریهها، دلایل شکل گیری، آسیب شناسی کالبدی و اجتماعی، راهکارها/ تالیف یوسف درویشی، مرضیه موغلی.
- مشخصات نشر : تهران: نشر انتخاب، ۱۳۹۴.
- مشخصات ظاهری : ۱۲۶ ص.
- شابک : 978-600-7326-82-4
- وضعیت فهرست نویسی : فیپا
- یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۲۱.
- موضوع : حومه‌نشینی و حاشیه‌نشینی
- موضوع : حومه‌نشینی و حاشیه‌نشینی -- ایران
- شناسه افزوده : مرغان، مرضیه، ۱۳۴۳ -
- رده بندی کنگره : H۱۳۹۴۳۵۱ ش۹/د۴
- رده بندی دیویی : ۷۱۱
- شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۳۹۰

نشر انتخاب

ناشر دانشگاهی و عمومی

شهر و اسکان غیررسمی
یوسف درویشی - مرضیه موغلی

| حروفچینی | باران گرافیک | چاپ و صحافی | صدق چاپ |

| چاپ اول ۱۳۹۵ | شمارگان ۱۰۰ جلد |

| شابک ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۲۶-۸۲-۴ |

حق چاپ محفوظ است

خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۱۲۶، طبقه چهارم

nashreentekhab.com

telegram.me/nashreentekhab

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
بخش اول: مفاهیم حاشیه نشینی.....	۷
بخش دوم: نظریه های حاشیه نشینی.....	۲۳
بخش سوم: دلایل شکل گیری حاشیه نشینی.....	۳۹
بخش چهارم: آسیب شناسی کالبدی و اجتماعی حاشیه نشینی.....	۵۷
منابع و مآخذ.....	۱۲۱

پیشگفتار

روند شهری شدن جهان به ویژه پس از جنگ جهانی دوم آن چنان سریع بوده است که پژوهشگران مسائل شهری را دچار حیرت ساخته است. قرن ۲۱ در حالی آغاز شد که حدود نیمی از جمعیت جهان در شهرها زندگی می کنند و انتقال شهری تقریباً صورت گرفته است. شهرنشینی با چنان سرعتی به پیش می رود که در تاریخ بی سابقه بوده است. بطور خلاصه شهرنشینی با افزایش سرسام آور از ۱۸ درصد در حدود سال ۱۳۰۰ به حدود ۷۰ درصد در سال ۱۳۸۷ رسیده است و تعداد نقاط شهری نیز از حدود ۲۰۰ شهر در اولین سرشماری به بیش از ۱۰۰۰ شهر رسیده است.

به اعتقاد برخی صاحب نظران حاشیه نشینی معلول رشد پرومترای شهرنشینی در ارتباط با سرمایه داری جهانی شده است: در ایران حاشیه نشینی پس از استقرار سرمایه داری وابسته بوجود آمد و رشد آن از ۱۳۲۰ شتاب داشت. در سالهای ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ به حدی رسید که دستگاه حکومتی را بر آن داشت تا برای رفع آن برنامه اندیشی کند (زاهد زاهدانی، ۱۳۶۹).

از پدیده های عمده ناپایدار کننده زندگی شهری به ویژه در کشورهای در حال توسعه، گونه ای شهرنشینی با مشکلات حاد موسوم حاشیه نشینی است که بنا به مشاهدات جهانی در حال گسترش فزاینده است. این گونه سکونت گاه ها هر چه جلوه ای از فقر را نمایان می سازد، اما بازتاب کاستی ها و نارسایی های سیاست های دولت و نیازهای محسوس می شود.

حاشیه نشینی به سبب ایجاد فقر و گسترش آن به مخاطرات انداختن محیط زیست و تحمیل هزینه، تهدیدی جدی برای پایداری و انسجام جامعه شهری تأمین می کند. و نیاز به اتخاذ تدابیر ویژه ای برای ساماندهی وضعیت کنونی و جلوگیری از گسترش آن در آید (مطلبی هادی زاده، ۱۳۸۴).

رشد شتابان شهرنشینی و افزایش میزان مهاجرت روستائیان به شهرها مسئله حاشیه نشینی و مسکن نامناسب را پدید آورده است. در اثر مهاجرت، ترکیب جمعیت شهرهای بزرگ به کلی جنبه طبیعی خود را از دست می دهد. مهاجرت های روستایی و رشد سریع شهرنشینی و شهرهای حلی آبادها و کمبود ها و مضایق زندگی شهری کمبود مسکن و نارساییهای آن همراه با رشد بیکاری و عدم اشتغال مناسب زمینه جرم زایی و آسیب های اجتماعی را فراهم ساخته است.